

Taotluse seletuskiri Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelisest reservist rahade eraldamiseks ministeeriumite ümberkorraldamise projektidele

1. Sissejuhatus

1.1. Vastavalt Eesti Vabariigi valitsuse otsusele toimus 01.07.2023 a. ministeeriumite ümberkorraldamine, millega kaasnes omakorda suurem IKT valdkonna töökorralduse muudatus. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi infotehnoloogiaosakond liideti konkreetse reformi käigus Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskusega, kuna Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ärivaldkonnad (elamumajandus ja ehitus, energeetika, maapõueressursside korraldamine, geoloogiline kaardistamine, transport, liikluskorraldus, transpordisüsteemide, liikuvuse ja liikuvusteenuste planeerimine ja plaanide elluviimine) liikusid Kliimaministeeriumi valitsemisalasse.

Vabariigi Valitsuses seadus (<https://www.riigiteataja.ee/akt/111062013007?leiaKehtiv>): muutis ministeeriumite ülesandeid järgmiselt :

§ 105-19. Ministeeriumide ja nende valitsemisalade ümberkorraldamine

(3) Kõigis õigussuhetes, milles Eesti Vabariiki on esindanud Keskkonnaministeerium või Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium käesoleva seaduse § 61 lõikes 1 sätestatud valdkonnas kuni 2023. aasta 30. juunini, loetakse alates 2023. aasta 1. juulist Eesti Vabariigi esindajaks Kliimaministeerium või Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskus ülesannete puhul, mis on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumist üle antud Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskusele.

Väljavõtte seaduse seletuskirjast :

- „Üldjuhul viiakse teenistujad üle ministeeriumist ministeeriumisse, samas viiakse näiteks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumist osa teenistujaid üle Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskusesse.“.
- „Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskusele läheb üle esindusõigus kõigis õigussuhetes nende ülesannete osas, mis on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumist üle antud Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskusele. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumist antakse Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskusele üle infotehnoloogia ülesanded.“.

Ministeeriumide tööjaotuse ümberkorraldamisega kaasnevad valitsemisaladele ettenägematud ühekordsed kulud, mida on valitsus otsustanud katta Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbelistest vahenditest. Kuludest suurem osa on seotud infosüsteemides tehtavate muudatuste ja arenduste ning asutuste töö infotehnoloogilise tagamisega. Tulenevad 2023. aasta Vabariigi Valitsuse reservi jääkide erakorralisest ülekandmisest 2024. aastasse lisandub tegevusele „Ministeeriumite ümberkorraldamisega seotud ühekordsed kulud“ 1 236 000 eurot.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi infotehnoloogiaosakond tegutses enne ministeeriumite ümberkorraldamist (30.06.2023) Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala IKT teenuste korraldajana. Praktikas pakuti IKT teenuseid järgmistele asutustele : Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Transpordiamet,

Eesti Geoloogiateenistus ja Tarbijakaitse- ja Tehnilise Järelevalve Amet. IKT teenused hõlmasid endas järgmiste IT teenuste osutamist :

- IT kasutajatugi. IKT valdkonna probleemide lahendamine ja kasutajate nõustamine,
- Arvutitöökohtade haldamine. Arvutitöökohta seadmete soetamine, hooldamine ja remondi korraldamine,
- Süsteemihaldus. Valitsemisala IT infrastruktuuri ja serveripargi haldamine ning arendamine. Infosüsteemide ja kesksete IT teenuste (nt. autentimine, kaugtöö, e-posti- ja failiserveri teenus) osutamine,
- Tarkvaraarendus. Infosüsteemide arendamise, juurutamise ja haldamise korraldamine. IT projektide juhtimine ja keskse IT arenduse koordineerimine,
- Kesksete IKT hangete korraldamine,
- Valitsemisala IKT strateegiline juhtimine. Valitsemisala IKT strateegia ja selle kaasnevate eelarvataotluse koostamine koos ärivaldkondadega ning nende kaitsmine vastavates komisjonides.

Peale ministeeriumite ümberkorraldamist tulid kõik need eelpool mainitud ülesanded samas ulatuses üle Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskusele, kes jätkas nende tööülesannete täitmist ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium infotehnoloogiaosakond kaotati. Numbrites konkreetne muudatus tähendas Kliimaministeeriumile valitsemisala ja Keskkonnaministeeriumi infotehnoloogiakeskuse järgmist :

- 4 uue asutuse täiendav IT alane teenindamine (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Transpordiamet, Eesti Geoloogiateenistuse ja Tarbijakaitse- ja Tehnilise Järelevalve Amet),
- Lisandus 26 andmekogu ja 178 infosüsteemi, mille arenduse ja haldamise tuleb edasi tegeleda,
- Lisandus 504 serverit, mille majutus ja käigus hoidmisega tuleb tagada,
- Lisandus 35 kontori ja 200 IOT seadmega võrk, mille haldusega tuleb tegeleda,
- Lisandus 18 IKT valdkonna töökohta Keskkonnaministeerium Infotehnoloogiakeskusele.

Kuigi formaalselt on organisatsioonide liigutamine tehtud, siis Kliimaministeeriumi valitsemisala IT töökorralduse parendamiseks tuleb teha kõvasti tööd ning panustada kasutajate rahuolu tõstmisele ja dubleerivate süsteemide kaotamisele. Järgmine reservi taotlus on esitatud sellest vajadusest lähtuvalt.

2. Eelnõu sisu

2.1. Kliimaministeeriumi valitsemisala ja valitsemisala väliste klientide teenindamise parendamiseks on planeeritud 2024 a. Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskuse poolt täiendavad arendusprojektid, millele taotletakse vahendeid Vabariigi Valitsuse reservist „Ministeeriumite ümberkorraldamisega seotud ühekordsed kulud“. vähendamaks ministeeriumite ümberkorraldamisest tekkinud IT teenustega seotud segadust.

Järgnevalt ülevaade planeeritud projektidest ja nende eelarvetest:

Valitsemisala	Asutus	Projekti nimetus	Summa km-ta
KLIM	Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskus	Kliimaministeeriumi valitsemisala sisevõrkude liitmine	195 747,00 €
KLIM	Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskus	Kliimaministeeriumi valitsemisala tule müüride liitmine	35 580,00 €
KLIM	Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskus	Kliimaministeeriumi valitsemisalas projekti- ja tööde juhtimise keskkondade ning kasutajatoe liitmine	169 338,00 €
KLIM	Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskus	Kliimaministeeriumi valitsemisala ühtse ründe tuvastamise ja tõrje platvormi juurutamine	299 335,00 €
			700 000,00 €

Taotletavatest vahenditest 195 747 eurot moodustavad kulud IT investeeringud ja 504 253 eurot majandamiskulud, mis kuuluvad täies mahus TERE tulemusvaldkonda keskkond.

Planeeritavad projektid on otseselt seotud VV reservis KeMIT-ile ette nähtud kuluridadega mahus 700 000 eurot + km :

- Õiguste haldamise muutmine ja kontode riskasutuse tagamine ilma taristuid ühendamata. Tegelikke muudatusvajaduste analüüs,
- Tehniline IT-taristute ühendamine (serverid, võrgud, virtuaalkeskonnad), infoturbesüsteemide, sh ligipääsulahenduste, sertifikaadi- ja võtmehalduse ühendamine, x-tee teenuste muutmine.

Projektide detailsem põhjendus

Kliimaministeeriumi valitsemisala sisevõrkude liitmine

Projekti seotus ministeeriumite ümberkorraldusega : Kliimaministeeriumi valitsemisalasse on tekkinud dubleerivad sisevõrgud seoses uute asutuste lisandumisega Kliimaministeeriumi valitsemisalasse ning Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskuse klientide arv suurenes.

Projekti eesmärgid :

- Luua üks Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogia keskuse hallatav sisevõrk,
- Parandada koostööd ja suhtlust Kliimaministeeriumi valitsemisala sees ning valitsemisala väliste klientidega. Tagada kõikidele klientidele samade IT teenuste ja lahenduste kättesaadavus,

- Tõsta turvalisust. Toimub samade infoturbe põhimõtete ja reeglite rakendamine terves sisevõrgus,
- Vähendada dubleerivate sisevõrkude haldamisega seotud töökoormust ja halduskulusid,
- Tõsta sisevõrgu käideldavust ja läbilaskevõimet seoses Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskuse klientide arvu tõusuga,
- Vastavuse tagamine Eesti Infoturbestandardi (EITS) meetmetele.

Investeeringud mahus 195 747 eurot + km on planeeritud 6 uue keskse võrguseadme hankimiseks ja paigaldamiseks.

Kliimaministeeriumi valitsemisala tulemüüride liitmine

Projekti seotus ministeeriumite ümberkorraldusega : Kliimaministeeriumi valitsemisalasse on tekkinud dubleerivad tulemüürid seoses Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi infotehnoloogiaosakonna taristuteenuste üle tulemisega.

Projekti eesmärgid :

- Tõsta turvalisust. Rakendatakse sarnaseid turvapoliitikaid, turvareegleid ning turvasüsteeme,
- Vähendada võimalike küberintsidente ja nendega kaasnevat mõju , mis tulevad välisest internetist,
- Võrgus toimuv muutub paremini nähtavamaks ja kontrollitavaks, kuna kasutusel on üks ja ühine tulemüüride platvorm,
- Tehnoloogilise keerukuse vähendamine. Kaovad dubleerivad ja erinevate tootjate tulemüüri platvormid.
- Vastavuse tagamine Eesti Infoturbestandardi (EITS) meetmetele.

Tulemüüride migratsioonitööd on planeeritud mahus 35 580 eurot + km välise partneri kaasamiseks ning projekti teostamiseks.

Kliimaministeeriumi valitsemisalas projekti- ja tööde juhtimise keskkondade ning kasutajatoe liitmine

Projekti seotus ministeeriumite ümberkorraldusega : Kliimaministeeriumi valitsemisalasse on tekkinud dubleerivad projekti- ja tööde juhtimise keskkonnad (Atlassian Jira ja Confluence) seoses uute asutuste lisandumisega Kliimaministeeriumi valitsemisalasse ja Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskuse klientide arvu suurenemisega.

Projekti eesmärgid :

- Parandada koostööd ja töötajate produktiivsust. Tööde jagamine ja juhtimine on erinevate valitsemisala töötajate vahel on lihtsam (sarnased töövood ning parem ressursside jaotus),
- Tekkib üks pöördumispunkt IT probleemide lahendamiseks,

- Projekti- ja tööde juhtimise keskkondade (Atlassian Jira ja Confluence) haldamine lihtsustub (administreerimise tööde hulk väheneb [uuenduste tegemine, töövoogude/ekraanivormide seadistamine]), kuna hallatavaid keskkondasid on kahe asemel üks (dubleerivad keskkonnad kaovad),
- Eelpool mainitud keskkondade skaleeritavuse parendamine. Keskkonnad muudetakse kõrgkäidelavaks, et paremini toetada Kliimaministeeriumi valitsemisala klienditoe kättesaadavust,

Projektis on planeeritud koostöökeskkondade litsentside ühtlustamine (litsentside soetamine) ja eraldi projektina andmete migratsioon mahus 169 338 eurot + km.

Kliimaministeeriumi valitsemisala ühtse ründe tuvastamise ja tõrje platvormi juurutamine

Projekti seotus ministeeriumite ümberkorraldusega : Kliimaministeeriumi valitsemisalasse on tekkinud dubleerivalt erinevad viirustõrje lahendused, mis on väga erineva funktsionaalsusega ning ei loo tervikpilti Kliimaministeeriumi valitsemisala toimuvatest küberrünnetest ja ei taga töökohtadele ja serveritele tervikliku kaitset. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi infotehnoloogiaosakonnal oli kasutusel MS Defender ATP viirustõrje arvutitöökohtadel ja serveritel maksumusega 89 021,10 eurot + km aastas. Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskusel on kasutusel Trellix viirustõrje arvutitöökohtade maksumusega 30 000 eurot aastas.

Projekti eesmärk :

- Kasutusele võtta Kliimaministeeriumi valitsemisalas järgmise generatsiooni MS Defender ATP viirustõrje lahendus kõikidele töökohtadele ja serveritele (käitumisepõhine rünnete tuvastamine). Lisandub ca 1460 serverit ja ca 1520 töökohta, kus seda toodet kasutatakse,
- Arvutitöökohtade ja serverite rünnete kaitsmise parendamine (lisandub funktsionaalsus võrguühenduste ja veebliikluse kaitsmiseks),
- Turvalisuse mõõtmise töölaua loomine ja haavatavuste haldamise parendamine (haavatavuste infot kogutakse keskselt ning info uueneb reaalajas),
- Automaatne ründe uurimise võimekuse loomine (võimaldab ründe puhul kiiremini ja paremini reageerida selle tõrjumiseks),
- XDR tehnoloogia kasutusele võtmine, mis võimaldab töökohad paremini tuvastada turvaintsidente (autoriseerimata ligipääs, tarkvarade vale kasutus jne).

Projektis on planeeritud Defender ATP toodete juurutusega kaasnev püsikulu mahus 299 335 eurot + km-ta, mis võimaldab juurde osta hetkel puuduolevad litsentsid 1 aastaks.

2.2. Korralduse eelnõu ning seletuskirja koostas Keskkonnaministeerium Infotehnoloogiakeskuse IT konsultant Kristjan Kaiklem (kristjan.kaiklem@kemit.ee; +372 56916959).